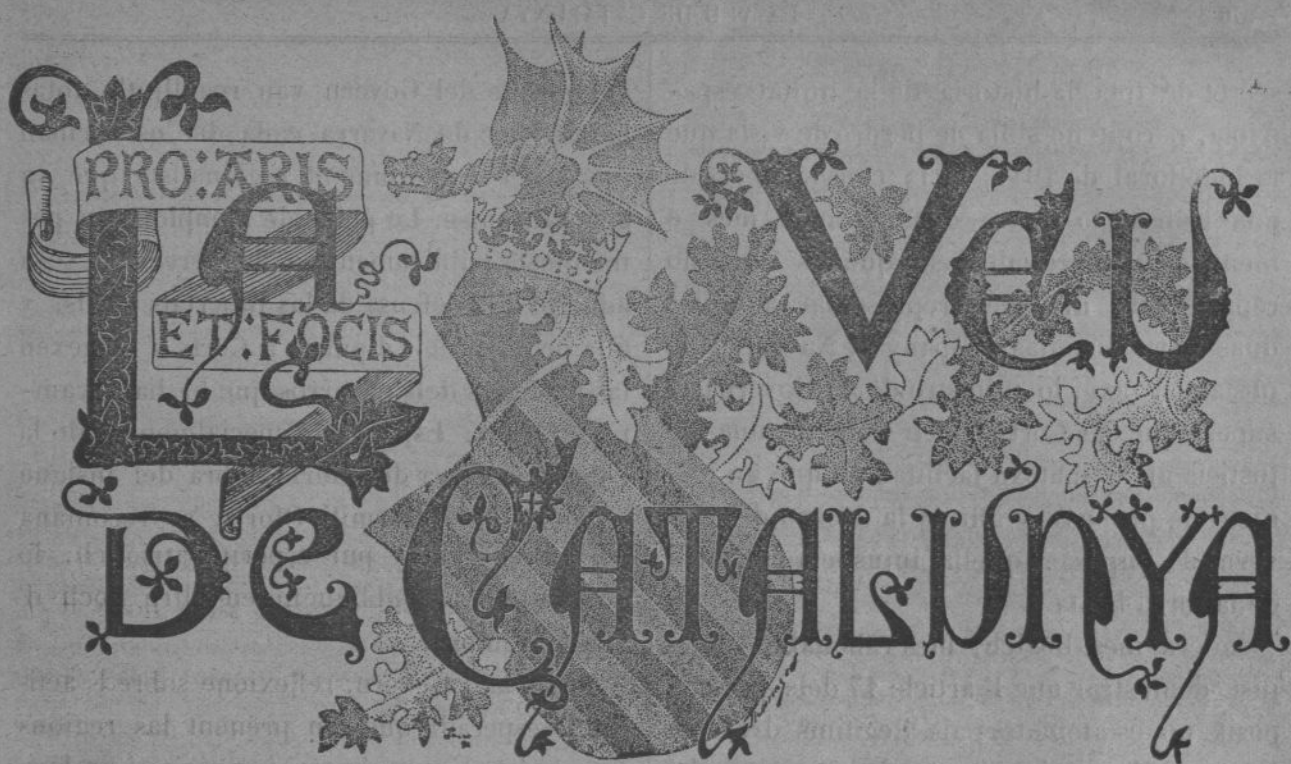

ANY III.

Barcelona 4 de Juny de 1893.

NÚM. 23.

LAS REGIONES SE BELLUGAN

Sembla que hi haja un decidit empenyo per part dels hòmens polítichs, d' agraviar y de ferir la dignitat de totas las regions espanyolas amparantse darrera de la dignitat de la nació y dels interessos generals.

Lo pressupòsit de la pau, segons En Castellar, va resultant lo pressupòsit de la guerra, porque en aquest projecte governamental hi ha gèrmens de discordia que amenaçan rompre ab la tranquil·litat pública y la harmonia que sempre deuria regnar entre fills d' una mateixa mare.

Peró 'ls madrilenys polítichs están empenyats en provarnos á cada pas que no hi ha tal mare, ni tals fills. Axó ha vingut també á provarnos lo ditxós ministeri d' altura, aquell ministeri que havia de fer tremolar lo mon, sots son propi pes. Per un cantó, ab la excusa de la estrategia se fereix la susceptibilitat de algunas regions mes ab lo menyspreu que ab lo perjudici que se 'ls hi causa; per altra banda s' acut pera fer diner, al régimen dels monopolis, tirant al dret contra industrias fundament arreladas, y axó lo ministeri de la llibertat y la democracia; per un cantó s'

arrecona Galicia, y per altre se desafia á Euskaria y á Canarias y á Andalucía. ¡Si serán forts y valents los ministros que 'ns desgovernan!

Y á las quejas que en las Corts se produhen, si las exposa algún conservador ó republicá, se contesta: de pitjors ne fereu vosaltres. Y lo mal pe 'l pays es que tenen rahó.

Mes lo que indigna mes que la injusticia mateixa, es la desinvoltura de qui se n' alaba. Dimars passat llegírem un telégrama en un periódich local que diu á la lletra: «En la sessió del Congrès, lo Sr. Sanz, diputat per Pamplona, protestá contra l' article 17 del projecte de pressupòsits, per creure que vulnera la Lley foral de 1841, dexant entreveure ab sas paraulas, que podria alterarse l' orde públich á Pamplona, si 'l Congrès imposa l' aprovació dels pressupòsits. Los Srs. Badillo y Losarcos feren manifestacions consemblants, lo darrer ab tó un xich destrempat.—Lo ministre de la Governació protestá contra las amenaces que podian encloure las paraulas del Sr. Losarcos, declarant que 'l Govern compliria en tot cas ab la seva obligació fent cumplir las lleys votadas per las Corts.»

Aquesta declaració final es la revelació del

secret de tota la historia de la unitat espanyola, perquè no s'ha de perdre de vista que la Lley foral de 1841, es la conseqüència de una transacció entre duas entitats més ó menys ben representadas y que las Corts no representan, ni poden representar aquestas duas parts distintas: Espanya y Navarra. No obstant y axó, lo ministre de la Governació suposa que las Corts poden cometre una injusticia ab la mateixa facilitat ab que un ministre la proposa, y afirma la decisió del Govern, d'imposar aquella injusticia per medi de la força bruta.

No era més llògich, mes rahonable y mes just, demostrar que l'article 17 dels pressupòsits no es atentatori als llegítims drets de Navarra? Mes ¡qui li fá entendre justícia, rahó y llògica al que's creu mes fort!

Las amenaças contra las regions son sempre las mateixas, com han estat sempre las mateixas, las usurpacions comesas pe'l Centre contra 'ls drets de las provincias. Aquí s'amenaça al poble que crida visca Catalunya; al extrém Occident de la península s'amenaça al poble que crida visca Galicia, y en plenas Corts s'amenaça als espanyols que al Nort cridan visca Navarra. Y fort se deu creure lo Govern que axís amenaça al plegat á tota Espanya. Mes ¡no podria provenir aquesta fortalesa de la manca de forces en que's creu á las regions, suposantlas, sinó mortas del tot, á punt de finir?

Quelcom deu haverhi d'axó, quan lo mateix dia en que'l ministre de la Governació feya tant lo valent davant dels diputats navarros, lo ministre de la Guerra feya entreveure la possibilitat de que la regió gallega no seria somesa á altra regió en lo militar, y que la Corunya conservaria la seva capitanía general. La valentia d'aquest ministeri se sembla á la del maco andalús que desafiava des d'una cantonada als que passavan dihent: «aquí hi ha un valent per un altre valent», y quan se li encarà un que li acceptava'l repte, continuá sense immutarse: «aquí hi ha dos valents per altres dos valents.»

Lo repte del Govern van recullintlo totas las regions; de Navarra cada día 'ns arriban novas del despertament regionalista que va generalisantse. Lo poble de Pamplona en pés manifestá públicament pe'ls carrers, la seva adhesió á la defensa de las llibertats forals, y á la protesta dels diputats á Corts s'afegexen las protestas dels navarros que hi ha escampats per tota Espanya. Especialment la de la colonia navarra de Madrid, obra del insigne regionalista D. Hermili Oloriz, se recomana per sa energia y pur esperit patriòtic, lo qual fa que la publiquém en altre lloch d'aquest nombre.

Medítela'l Govern, reflexione sobre l'actitut desesperada que van prenent las regions que no's resignan á morir, y veja si no fora mes patriòtic y mes digne retirarse de la cantonada des d'ahont las repta.

SEBASTIÀ FARNÉS.

Segona Assamblea Catalanista.

No disposém de temps ni de prous planas pera re-senyar degudament l'importantíssim acte celebrat en los dias 28 y 29 del prop passat Maig á Reus. Ho farém del modo mes curt y clar que sapiguer pogám pera que nostres estimats llegidors se donguin compte de la importancia que revesteix pera nostra causa que es la de Catalunya, l'acort de posar á la práctica lo programa començat en la primera Assamblea reunida l'any passat á Manresa.

Nosaltres, devém agrahir moltíssim á la Junta de la Unió l'haver escullit á Reus pera la celebració de la Assamblea, ja que los patriotas y nobles fills de tan hospitalaria ciutat, foren los primers en posarse á la davantera del moviment que desde avuy per los acorts presos entra francament lo catalanisme. Los partits polítichs tots están corromputs y desacreditats, la filoxera s'apoderá de sas arrels, y emmatzinadas quedan de sa podrida sava las últimas fibras de son cos constituyent. Es necessari y mes avuy que ahir, reconstituir la societat política de Catalunya, deu replantarse ab verges y poderosos peus pera resistir las emfermetats conegudas y d'eix modo alcançar després de son desentrotllo lo que té dret á esperar tot poble honrat que treballa y estima sa familia y sa terra com á un dels devers que Deu li imposa pera ser útil y agradable á sos semblants.

Los delegats que assistiren á la Assamblea foren los senyors:

D. Joan Permanyer y Ayats.—D. Lluís Domenech y Montaner.—D. Angel Guimerá.—D. Antoni Aulestia.—D. Emili Vilanova.—D. Ferrán Alsina.—D. Joseph M.ª Valls y Vicens.—D. Esteve Recolons.—D. Francesch Matheu.—D. Bonaventura Bassegoda.—D. Francisco Permanyer.—D. Francisco Alió.—D. Antoni Gallissá.—D. Ernest Moliné y Brasés.—D. Lluís Durán y Ventosa.—D. Joaquim Cuatrecasas.—D. Joaquim Tomasino.—D. Joaquim Rivera y Cuadrench.—D. Lluís Ferrer y Barba.—D. Pere Pena.—D. Joseph Nubiola.—D. Enrich Casas y Font.—D. Jaume Follolleda.—D. Frederich Auferil.—D. Joseph Puig y Cadafalch.—D. Antoni Sunyol.—D. Francisco Flos y Calcat.—D. Marián Serra.—D. Jaume Arús.—D. Bonaventura Gombau.—D. Pere Juliá y Sust.—D. Joaquim Cabot y Rovira.—D. Cesar Serra y Marqués.—D. Joan Millet y Pagés.—D. Manel Folguera y Durán.—D. Joan Grau.—D. Jordi Forcada.—D. Vicens Arús.—D. Pere Muntanyola.—D. Lluís Noguera y Vila.—D. Francesch Maspons y Labrós.—D. Vicens Plantada.—D. Ramon Pareras y Noguera.—D. Lluís B. Nadal.—D. Joseph Viguer.—D. Andreu Pons.—Don Ramon Carreras.—D. Joaquim Valls y Pallerola.—D. Pere Querol.—D. Antoni Serra.—D. Angel Carbonell.—D. Manel Misrachts.—D. Pere Grifell.—D. Pere Pascual.—D. Anton Pons.—Don Pere Secases.—D. Rafel Mir.—D. Joan Vivé y Morera.—D. Joan Capell.—D. Enrich X. Vidal y Valenciano.—D. Pere Bolet.—Don Enrich Santacana.—D. Joseph Font y Gumá.—D. Just Juliá.—D. Miquel Pascual.—D. Joaquim Riera y Bertran.—D. Joaquim Botet y Sisó.—D. Emili Saguer y Olivet.—D. Joseph Cortils y Vieta.—D. Ferrán Agulló y Vidal.—D. Marián Vayreda.—Don Joseph Rifá y Munt.—D. Joseph Pin y Soler.—D. Jaume Boloix y Canela.—D. Agustí M.ª Gibert.—D. Bernat Torroja.—D. Pau Font y de Rubinat.—D. Antón Pascual y Cugat.—D. Victor Fargas y Sanromá.—D. Jaume Llorens y Munsech.—D. Faustí Planás y Mora.—D. Francisco X. Ferrater.—D. Antón Serra y Pamies.—D. Ramón Vidiella y Balart.—D. Francisco Benavent y Capdevila.—D. Jaume Ramon y Vidales.—D. Joaquim Bassa y Nin.—D. Cosme Vidal y Aladern.—D. Isidro Riera.—D. Joseph Gambús y Anguera.—D. Manel Rocamora.—D. Domingo Agustí.—Don Frederich Renyé y Viladot.—D. Antón Castellá y Soriguera.—D. Joseph Utjés.—D. Francisco Serés.—D. Ramon Gramunt.—D. Antoni Capell y Boneu y un altre qual nom sentim no recordar.

Representavan las poblacions y comarcas de Barcelona, Sant Martí de Provensals, Sant Andreu de Palomar, Sans, Sant Gervasi de Cassolas, Comarca del Plá de Barcelona, Mataró, Masnou, Arenys de Munt, Canet de Mar, Sant Genís de Vilassar, Comarca de la Costa de Llevant, Sabadell, Sant Esteve de Castellar, Comarca del Alt Vallés, Granollers, Comarca del Baix Vallés, Comarca del Congost, Vich, Manresa, Sallent, Plá de Bages, Igualada, Comarca de Igualada y Santa Coloma, Vilafraña del Panadés, Martorell, Comarca del Panadés, Vilanova, Comarca de Vilanova, Plá del Llobregat, Girona, Comarca del Gironés, Blanes, Comarca de la Selva, Olot, Comarca de la Vall de Ribas, Tarragona, Reus, Valls, Riudoms, Vilaseca, Selva del Camp, Camp de Tarragona, Vendrell, Comarca del Vendrell, Esplugas de Francolí, Conca de Barbará, Comarca del Priorat y de Pradet, Ribera del Ebro, Plá d' Urgell, Tárrega, Comarca de Balaguer y Ager, Manlleu, Ripoll, Cerdanya, Mediona, Sant Boy de Llobregat, Alt Ampurdá, Baix Ampurdá, Castellserá, Torroja, Lleyda, Sant Sadurn de Noya, Pons, Vilassar de Mar y Ribera de Cíó, enviant representació las de Badalona, Gracia, Malgrat, Tarrassa, Rubí, Plana de Vich, Comarca del Moyanés, Capellades, Vilanova y Geltrú, Hospitalet del Llobregat, Molins de Rey, La Bisbal, Comarca del Baix Ampurdá, Figueras, Comarca del Alt Ampurdá, Banyolés, Comarca de Besalú, Tortosa, Amposta, Comarca de Tortosa, Plá de Lleyda, Comarca de la Sagarra y Comarca del Pallars.

PRIMERA SESSIÓ

Ofert galantment per l' Ajuntament de Reus, lo grandió edificí de la ex-Audiencia ab sas dependencias, presentant magnífich cop de vista y ple de gom á gom l' estrado de delegats y la sala y ante-sala de un públich fervent y escullit, quan la Junta de la Unió composta dels Srs. D. Joan Permanyer de Barcelona, president, D. Rafel Mir, de Sant Sadurní, tresorer, don Frederich Renyé y Viladot, de Lleyda y D. Bonaventura Gombau, de Sant Pol de Mar, vocals, y del Secretari don Manuel Folguera y Duran, de Sabadell, obrí la sessió lo Sr. President ab un breu parlament donant las gracias á la noble ciutat de Reus per son aculliment, als delegats per son patriotisme dexant sas familias y quefers acudint al lloch d' honor, y al públich nombrós, per son interés en escoltar las deliberacions que han de fer prácticas las bases aprovadas á Manresa.

Llegits los articles 14 al 16 del reglament que fan referencia á la constitució de la Assamblea, se passá al nombrament de la mesa per votació nominal, essent elegits per unanimitat (menos lo vot del elegit) per president, D. Joan Permanyer, per las 4 vice-presidencias D. Bernat Torroja, D. Frederich Renyé, D. Bonaventura Gombau y D. Rafel Mir, y per secretari don Manel Folguera y D. Emili Saguer. Constituida aquesta, lo Sr. President doná las gracias per haverli ofert tal lloch de honor, sobre tot en una Assamblea que no consta de majorias ni minorias, sinó que tots están possehits de un sol pensament y de un sol desitx, lo de procurar benestar y tranquila vida pera sa estimada pátria Catalunya. Feu observar que en la 1.ª Assamblea s' aprovaren las bases que deuen regir pera atendrems be en nostre programa polítich, y que aquesta es tan important com aquella, puix que consisteix en ferlas prácticas; que s' escullí á Manresa que representa la tradició, pera l' aprovació d' ellas, mentres que la práctica ha d' aprovarse á Reus que representa l' esperit modern, divent sempre tenirse present que volém totas aquellas bonas tradicions y costúms que 'ns recorda nostra historia arregladas ab l' esperit de adelante que representan nostres temps.

Doná gracias als Srs. Domenech, Guimerá, Aulestia, Sunyol, Valls y Durán que composaren la ponencia de las bases que han de discutirse, axis com als que estudiantlas enviaren esmenas que tant si foren com no aceptadas, serviren pera il·lustrar á la Junta permanent y posarlas en clar pera presentarlas á la aprovació de la Assamblea.

Unánim aplauso demostrá al Sr. Permanyer la satisfacció de la Assamblea al escoltar sos arguments.

Acte seguit lo Sr. Secretari llegí los medis pera conseguir l' aplicació de ditas bases, las quals publicarem en lo nombre vinent ab las esmenas aprovadas.

Tot seguit s' alçá lo Sr. Font, de Reus, pera apoyar la totalitat de las bases, donant abans las gracias al

Sr. President per las frases galanas que dirigí á sa ciutat y després als delegats per lo major nombre que assistí á la segona assamblea, demostrant axís lo crexement de l' amor á Catalunya. No dech alabar ni sostenir las bases ja que ellas solas (digué) se recomanaran tan sols al llegirlas. La aplicació total é immediata de las bases es impossible per ara, mes es precis recordar á tots moments la necessitat de practicarlas parcialment y poch á poch pera trauren positiu resultat. Ab correcta frase y hermosos pensaments descrigué la llengua, diguent que aquesta es la patria y que no la forman ni mes ni menos terra ó mar, sino la raça de un poble; que á pesar de que 'ls Pyreneus per un cantó y 'l mar per altre enclouen una pàtria, aquesta resulta sempre ficticia per la diferencia de raças y per las barreras que constantment li posa la detestable centralisació.

Respecte al dret, demaná sa restauració, mes que sa conservació, recordant que fá molt temps lo colegi d' advocats de Reus demaná al centre que no alteressen las lleys que eran la vida y prosperitat de Catalunya.

Pera la vida moderna dels pobles son necessaries las obras públicas y Catalunya que tant li falta, de lo que té no 'n deu res al govern central. Un estudi complert de la tributació fará excelent medi de propaganda pera nostras ideas, puix los números ab sa incontrastable força demostrarán la importancia de la patria treballadora y lo molt que perdrian y nosaltres guanyaríam si los hi manqués algún día Catalunya. Observá que del modo que 's fa la justicia, no 's pot administrarla; recomaná per sa importancia los meetings, citant com á prova los celebrats á Llotja de Barcelona per demanar al Rey los drets de Catalunya y los de diferents pobles per demanar la conservació de nostre Códich civil.

Es sumament convenient donarnos la mà ab los demes pobles regionals pera corregir l' absurda suposició de que Catalunya es separatista. Lo que nosaltres volém es tornar la grandesa y simpatia als antichs reyalmes de Espanya, ja que lo centralisme se cuydá de xuclarne sa riquesa pera ferne una nació miserable.

Estrepitosos aplausos aculliren la brillant defensa de la totalitat de las bases feta per D. Pau Font de Rubinat.

Lo Sr. D. Pere Muntanyola pujá á la tribuna pera combatre sa totalitat. Per la gran complacencia del Sr. President y de la Assamblea es escoltada sa fácil y estudiosa paraula dedicada á tirar per terra un á un los esglahons del edifici costosa y magníficament construít per la Junta permanent y ponencia, lo que li valgué interrupcions dels senyors Pin y Soler, Sunyol y Riera y Bertrán, y ésser rebutjada per lo vot unánim de la Assamblea.

SEGONA SESSIÓ

Començá á las 4 de la tarde del dia 28 baix la presidencia del Sr. Torroja.

Llegida la primera base que tracta de la llengua, començá de apoyarla lo jove y estudiós advocat don Lluís Durán y Ventosa ab un brillant y erudit discurs que atragué y convencé per un igual á la Assamblea, posant de relleu la necessitat de que tots los Ajuntaments de Catalunya usen lo catalá en tots sos actes, citant diversas lleys en las que si no manan de una manera expressa l' us del catalá, en cambi toleran y en cert punt suposan conveniencia y utilitat de que siga permés á Catalunya. Feu un paralelo de lo que guanyaria la ensenyança inculcantla á la joventut ab la llengua que parlan y senten, y sobre tot demostrá que es de estricta justicia que los mestres tingan presents las disposicions que axó prevenen y acordadas en quantas assambleas pedagógicas s' han celebrat.

Un fort y prolongat aplauso ressoná en la sala al acabar son preciós discurs lo Sr. Durán y Ventosa.

Altre jove y ja ventatjosament conegut, advocat de Barcelona, lo Sr. D. Joaquim Valls y Pallerola, defensá la 2.ª part de la primera base.

La necessitat, mes que dret que tenen uns y altres, magistrats, advocats, testimonis y acusats en los Tribunals de Catalunya de entendre y usar la llengua catalana, nos la pintá de una manera magistral lo Sr. Valls, per los abusos, equivocacions y condemnas erradas que pot donar lloch á tenir que fer parlar y altres á escoltar una llengua que no parlan y apenas entenen. Citá varis cánons y disposicions en que ordenan als prelats y rectors á usar é inculcar á sos feligresos la religió ab la llengua que parla la comarca y sobre tot los hi ensenyen á pregar á Deu per medi d' oracions catalanas per elevarse mes al cel des de 'l fons de son cor.

Los aplausos interrompent varias vegadas sa defensa, se feren unánims al dexar per terminada la tasca á ell ab molt acert encomenada.

Presentaren esmenas los senyors Pareras, Rivera, Muntanyola y Moliné, essent acceptadas per la Junta y aprovadas ab certas reserves per la Assamblea, consistents en la creació de una Academia de la llengua catalana y excitar lo zel dels delegats, corporacions y entitats catalanas á que usen sempre y en quant ho permeten las lleys, lo catalá.

D. Antoni Aulestia es qui defensá la Base segona corresponent á la instrucció. L' eminent historiador de Catalunya se guanyá ab justicia tot seguit la simpatia de tota la Assamblea. Després de demostrar, ab noms coneguts y reputadíssims á Catalunya, la tradició científica de nostra terra en favor de las ideas catalanistas, posá de relleu lo defectuosa que es la ensenyança oficial que únicament procura per lo centre en perjudici de las regions que 'l mantenen. Demaná la creació á Catalunya de cátedras de filosofia y dret catalá, d' arts y oficis del pays y altres, per nivellar la instrucció á la práctica que ha sapigut elevar nostre poble á una alçaria que molts no poden ni tan sols ovirar. Tenint nosaltres (digué) una civilisació,

una historia, un art y una ciencia propiament nostra, es precis que fomentem sos estudis pera transmetrels en constant progrés á la posteritat. Repetits aplausos aprovaren unanimitat la disertació del Sr. Aulestia.

Presentaren esmenas, lo Sr. Flos y Calcat per la creació d'un Patronat de la Ensenyança catalana; lo Sr. Querol per cátedras regionals en los instituts y universitats d'Espanya; lo Sr. Bassegoda que las oposicions se fagan dintre la regió, puix que al examinar-se á Madrid implican la pèrdua de la càtedra, tan sols al obrir la boca y veurel provinciá, axis com procurar que acabe l'odiós privilegi de no poder ocupar càrrech oficial artisticch dintre la regió, al que no haja guanyat medalla en una de las exposicions de Madrid que sempre se pot dir las donan á la influencia del favor, mes que al positiu mérit del expositor; y lo Sr. Moliné que demaná sia derogada la ley que priva als magistrats catalans de exercir á Catalunya.

Contestaren á las esmenas los Srs. Renyé y Permanyer (D. Joan), acceptantlas però ab la condició de estudiarlas la Junta. Discutirlas en altra assamblea, essent aprovada la base tal com venia redactada.

Lo Sr. D. Joaquín Riera y Bertran defensá la base tercera corresponent á la impremta.

Ab fogosa, sentimental y eloquentissima paraula descrigué la importancia de la base pera la propagació de nostres ideals, y lo que pot treures d'ella si 'l quart estat com venen anomenantlo, no l'embruteix guiantlo per camins que segurament no preveya al introduhir-la á Catalunya per primera vegada lo senyor Bofarull. Suposá un mal entés lo ser rigorista fins al extrém de no permetre llibres en castellá, demanant com de absoluta necessitat una doctrina catalana que ensenye al poble lo que es, desitja y té dret á esperar de Catalunya com han lograt dintre sos estils y ab sas incomparables obras, lo Sr. Vilanova y Mossen Cinto Verdager.—Atronadors y allargats aplausos meresqué justament lo Sr. Riera y Bertran.

Lo Sr. Muntanyola presentá esmena, demanant un folleto demostrant que Catalunya té nacionalitat propia y per lo tant dret á la autonomia.

Fou aprovada la base com presentá la ponencia.

L'advocat de Vich D. Joseph Viquer al defensar lo dret, demostrá estar á molta altura en sa carrera, y en brillant y concís á la par que claríssim discurs, nos descrigué la importancia del dret catalá fins á tant que 'l despótic Felip V l'enterrá dessota aquella fortaleza odiosa enrunant mitj Barcelona y que enderrocant-la l'esperit modern, sortiren de sas polsosas cendras lo Phenix de llibertat, fent creixer las hermosas flors y plantas que en tan delitós recinte admiran propis y extrany. No solsament demana la conservació de nostre dret sinó la reconstitució de las lleys y usos que tan gran feren á nostra avuy desventurada Catalunya.

Ans d'acabar dirigí un recort d'agrahiment al senyor Torroja, advocat de Reus, per demanar ja fá molts

anys lo que la ponencia proposava, y al Sr. Duran y Bas que tant s'ha interessat per la conservació de nostre dret. Forts aplausos ressonaren al final de son erudit discurs.

Lo Sr. Renyé ocupá la presidencia, quan l'advocat y notari de Girona D. Emili Saguer s'axecá per defensar la segona part de la base 4.ª. Després de un brillant exordi, digué que Catalunya, y axis ho demostrá, té dret á sa autonomia y per lo tant á la independència del dret; aspirá que Catalunya siga catalana y no castellana com no voldria que Castella fos catalana. Prová lo mal que la nova legislació ha fet á la familia y la propietat, axis com á las matexas institucions judiciales, anant mes enllá que la ponencia, puix lo que tenim no devém demanarho y lo que no tenim y 'ns pertany devém exigirho. Calurosos y unánims aplausos.

Presideix lo Sr. Gombau y presentan esmenas, lo senyor Planas pera que la comissió de códichs catalans sia nombrada per lo colegi d'advocats y lo Sr. Ferrer pera l'abolició de incompatibilitats que sols regeix á provincias constituint irritant privilegi á Madrid.

Lo Sr. Permanyer (D. Joan) contestá al Sr. Ferrer discrepant de son parer, puix ell voldria extrényer tant la incompatibilitat que no fos possible que á Catalunya vingués cap empleat ni jutge que no fos catalá, creyentse ser radical en aytal materia, donchs que los magistrats y jutges que no son catalans, encar que l'entengan no poden conèixer ni sentir los principis y costums de la terra catalana.

Y s'axecá la sessió á las 7 ab forts aplausos y aclamacions per las valentas apreciacions que acabava de pronunciar lo digníssim president Sr. Permanyer.

TERCERA Y ÚLTIMA SESSIÓ

A las deu del dematí presidint lo Sr. Mir, indicá á la Assamblea que la ponencia y junta havian acordat modificar la base 4.ª en lo sentit de las esmenas alteradas per lo Sr. President y axis l'aprová la Assamblea per unanimitat.

Don Lluís Domenech defensá la base 5.ª referent á obras públicas. Gran conexedor de la materia que tractava, descrigué abma mestre la continua explotació del centre, que de las quantiosas sumas que li enviém no entregan ni un sol rebut pera negarnos fins los beneficis del agraument. Explicá com gracias al desconexement de nostre modo de ser y al desitj progressiu de mortificar á Catalunya s'anaren perdent industrias floridas que li daren esplendor y profit, axis com s'arruinaren monuments y edificis públics que avuy encar serían gloriosa página de nostra hermosa historia. Se plangué del abandono de plaças fortas y de la falta complerta de vias de comunicació; del estat inútil y construcció rudimentaria de nostra marina y fins de mapas y planos geográfichs que tenim de ser á casa nostra tributaris del estranjer, acabant per manifestar que á son entendre es degut á la acció

enervadora de la raça castellana sobre totes las que pretengueren axecarse. Grans y continuats aplausos.

Lo Sr. Gallissá defensá la segona part de la base lleigint son hermosíssim y mes ben escrit discurs (bó entre 'ls bons) referent á la historia de la civilisació catalana ab sas evolucions, monuments que foren y altres que restan avuy ferits de mort, mes nobles y grandiosos com fou sa niçaga y per lo tant la terra que 'ls aguanta; regnant verdadera postració, com ho prova la falta de gust y caràcter dels monuments (pochs) que axecan y la dexadesa en la conservació dels antichs. Dedicá grans alabansas al Sr. Bisbe de Vich, Dr. Morgades, per la restauració de Ripoll y 's dolgué del atentat artístich de la fatxada de la Catedral de Barcelona, axís com del abandono de Poblet y Santas Creus, indicant de pas los medis pera la fácil conservació d' aquests monuments artístichs que foren una de las glorias mes grans de Catalunya. Unànims aplausos. Quedá aprovada la base com la presentá la ponencia.

Base 6.ª, tributació. Defensa de D. Ferrán Alsina. Ben demostrada té dit senyor la competencia en aquests treballs pràctichs y estadístichs, per convencer al menos creient, de lo poch justa y carregada que es la nostra tributació comparada ab lo resto d' Espanya, puix que Catalunya, tenint la 40.ª part de la població, paga un 30 per 100 del total que percibeix l' Estat. Ab datos y números irrefutables demostrá lo Sr. Alsina que 'l catalá paga mes del doble de lo que per terme mitj y comparat ab sa riquesa paga un altre qualsevol dels espanyols, afirmant que pera res serveix lo poder central, que no sap protegir ni nostre treball ni nostras vidas é hisendas. S' extengué detalladament en lo déficit que produheix anyalment tal procedir comparantlo ab l' estat prósper que podria alcançar Catalunya governada per sí mateixa per deduhir la bondat del sistema proposat per la ponencia entre las regions y l' Estat sobre la base de quantitats fixas. Aplausos continuats y felicitacions al Sr. Alsina.

Lo Sr. Pareras de la Garriga y lo Sr. Plantada de Mollet ab lo sentit pràctich que 'ls caracteriza y que la Assamblea rebé ab forts picaments de mans, proposaren certs medis per la tributació sobre las quintas y anulació de drets sobre las cédulas, paper sellat, consums, tabaco y demés contribucions indirectas que atropellan al contribuent, demanant á la Assamblea que ab forma de folleto faça imprimir lo lleigit per lo Sr. Alsina, ab la seguretat de que seria la manera més facil de ferse adeptes al llegir los rahonats arguments.

Després de contestadas per lo Sr. President que las esmenas han d' estudiarse al portarse á la pràctica, fou aprovada la base com fou presentada.

Base última; quintas. Prengueren part en sa defensa los Srs. Pareras, Riera y Bertrán, Alsina y Durán y Ventosa, explicant ab diferenta forma é igual fondo la manera fácil de portar á la pràctica la creació d' un exercit voluntari com tenen á Inglaterra y altres paï-

ssos, acordant enviar als Ajuntaments de Catalunya la conclusió aprovada en las bases de la Assamblea de Manresa.

Quedá aprovat á proposta del Sr. Valls y Pallerola, un vot de confiança á la Junta permanent per l' arbitri de fondos y organisació de la Unió.

Medis pera conseguir la aplicació de las bases aprovadas

Eleccions municipals. Defensa del Sr. Coroleu que llegí D. Joaquím Cabot. Feu la historia complerta dels Ajuntaments pera deduhir la base sobre que deuen descansar y ésser representació genuina y honrada dels pobles y suplicar que acabe de una vegada la indiferencia dels uns y la tossuneria d' acceptar lo càrrech de regidor en los que per sos merits y posició no deurian refugirne, sens escepció de cap dels estaments socials, puix que axís dexarian de semblar petits y desacreditats parlaments. Grans aplausos.

Eleccions provincials y legislativas. Lo Sr. D. Angel Guimerá, la defensá. No cal dir si fou valent y pràctich lo discurs de la ponencia; lo patriotisme que á dolls brotà sempre de la boca del eminent escriptor fou interromput constantment per las aclamacions de la Assamblea. La necessitat de que sortim de l' indiferentisme y 'ns llancém de ple á la lluyta política y legal, per atemperarnos á las circunstancias fins y á tant que pogám cambiar d' arrel lo viciós sistema actual de fer las eleccions, que criticá detalladament, citant las causas que l' han convertit en una farsa indigna. Posá de relleu la necessitat de acceptar per força l' actual sistema, encar que siga alçante la roba pera no tacarse, acabant per saludar desd' ara als diputats regionalistas que anirán á Madrit per tirar á la cara del odiós parlamentarisme sas injusticias y usurpacions.

Intervingueren en lo debat los Srs. Pascual, Font de Rubinat, Secases, Riera y Bertrán, Sunyol y Domenech, lo primer presentant una esmena pera que may pogám aliarnos als partits polítichs y los demés en sentit contrari suposant la conveniencia que en certas ocasions pot oferirse y que en absolut no podém nosaltres precisar, acabant per aprovarse la base com vingué redactada ab una adició que mencionám en altre lloch.

Meetings y premsa. D. Joaquím Tomasino de una manera clara y decisiva la defensá y demostrá la conveniencia d' aquests medis pràctichs pera lograr profitosos resultats en nostra propaganda, quedant aprovada per unanimitat y essent aplaudit lo bonich treball del Sr. Tomasino.

L' últim medi proposat ó sian Relacions internacionals, á instancia de la presidencia es aprovat per aclamació, acordantse enviar un telegrama á Navarra com adhesió á la protesta que la Diputació y son poble formulan per las novas usurpacions á sos furs que pretén lo centralisme.

Aprovadas las bases y medís pera lograrlas, lo president Sr. Permanyer s' axecá y començá dihent que tots desitjém que s' acabe, per estar ja cansats de las sessions, lo que prova mes de que som tots plegats anti-parlamentaristas. Li semblá veure allí totas las comarcas de Catalunya reunidas que venian per reivindicar sos drets y sa llengua, axis com lo demés aprovat en la segona Assamblea, entrant de plé á la vida activa usant dels medís que 'ns dona la lley pera obtenir profitosos y prompts resultats.

Doná gracias á la Junta permanent, ponencia y delegats per sos sacrificis y obra realisada, y á Reus per sa generositat y bona acullida, pera qual ciutat proposá un visca que fou frenéticament contestat.

Eran las 2 quan lo Sr. President doná per acabadas las tascas de la segona Assamblea, quedant tots agra-hits y alabant com se merexia la manera digna y tolerant com presidi las sessions de la Assamblea D. Joan Permanyer y Ayats.

JOAQUIM RIVERA Y CUADRENCH.

ROSER DE TOT L' ANY

DIETARI DE PENSAMENTS RELIGIOSOS

MES DEL SAGRAT COR DE JESÚS

DIA 4.

COMBREGANT.

Requievit in tabernaculo meo

I

Com tenda d' un sobirà
quan lo sagrari 's badá,
dels Angels la voladuria
me deya en dolça canturia
que cel amunt ressoná:

Jesús es allá,

Jesús es allá.

II

Quan en mon cor que s' obrí
reposá l' Amor diví,
mes aprop de mí y mes célich
refilava 'l chor angélich
que mos somnis condormí:

Jesús es assí,

Jesús es assí.

DIA 5.

La presó del tabernacle
n' es tancada ab rexa d' or,
lligat ab fortes cadenes
allí tinch mon Aymador.
Aqueix matí de bella hora
ja plorava de tristor,
de tristor y d' anyorança,

¡válns la Verge quin plor!
Té fam y set de que l' aymen,
no troba mes que fredor.
Com es presoner y pobre
de menyspreus aplegador,
trau una ma de la rexa,
demana almoyna d' amor;
no tenia res per darli,
fiuli almoyna del meu cor.

DIA 6.

De la presó del sagrari
voldria ser presoner,
la vostra amor per cadena,
y á vos per escarceller.

DIA 7.

Volguereu fer testament
al acabarseus la vida,
y us recordareu de mí
que per la terra 'm moria.
Perqué no morís de set
me dau vostra sanch divina,
perqué no morís de fam
me dau vostra sanch puríssima,
en la taula de l' amor
de la santa Eucaristia.

DIA 8.

PARCE, DOMINE.

De cada santuari
Jesús sacramentat
ne fa místich Calvari
hont viu crucificat.

Per tot hi ha fonts de vici,
per çó per tot arreu
la font del sacrifici
s' adolla del Cor seu.

Per tot com una mare
que excusa 'l seu infant
diu:—Perdonaulos, Pare,
no saben lo que 's fan.—

DIA 9

AL COR DE JESÚS

De sants y santes dolç breviarí,
jo vull llegirte de dia y nit;
del Deu que estimo reliquiari,
jo vull penjarte sobre mon pit:

arpa sagrada de so dolcíssim
jo 't vull extrényer sobre mon cor;
del hort dels Angels lliú puríssim,
vessa en mos cántichs la teva olor.

DIA 10.

Quedeme y olvideme y el ros-
tro recliné sobre el Amado.
St. Joan de la Creu.

La he trobada en aqueix Cor
la fontana de l' amor
d' aygua fresca y regalada;

aprés que l'aygua beguí,
fontana endins me n'entrí
hont no té l'Angel entrada.

En lo bell mitj d'aqueix Cor
trobí la mar de la amor
y 'm llancí dintre la onada
¿Naufraguí ó no naufraguí?
Jesús, vos sabéu de mí
jo per vos me 'n so oblidada.

JACINTO VERDAGUER, PBRE.

LA GORGA DELS DIMONIS

TRADICIÓ OLOTINA

Pocas llegendas tenim en nostra vila y encontrada, algunas se contan en altrás parts, fins n'he sentidas d'alemanyas, si be que tan apropiadas á nostra terra y ab tal sabor de localitat, que un duplà si la idea original es nostra ó forastera. *Lo pont del diable* se conta ab variants mes ó menys notables á Girona, á Sant Hilari, á Ceret y altres punts. Nosaltres l'anomenám la petjada del diable y la tradició resulta mes fantástica y mes propia per la nostra comarca, que si no té 'l pont, conserva en cambi la célebre pedra y la feréstega petjada.

Lo barretinayre d'Olot contat per las vellas de la rodalia porta tal carácter d'originalitat, que per mes que he llegit ideas del mateix assumpto en altrás tradicions, me costaria molt lo creure, que no es fill de nostra comarca ó de Camprodon.

La gorga dels dimonis no es assumpto important en aquest género, però la tradició corre per Olot degenerada, casi esborrada de la memoria dels aficionats á las llegendas de la terra. La he restaurada sense traure ni una sílaba de lo que constitueix la base de la llegenda.

Veus aquí que era un día del mes d'agost, de xafagor abrusadora, des de la matinada núvols apilonats en l'horitso formavan figuras extranyas, fantasmas colossals, no tardant en condensarse, exclatant horrorosa tempesta. Passá la borrasca, mes restá 'l calor sofocant, que com abrasador simoum entorpiá 'ls nervis, dexant la imaginació ensopida.

Tal volta axó fou causa que una gentil donzella del carrer de Sant Ferriol se desviás de la casa paterna, després del toch del seuy del lladre, que 's fá en exa vila per especial privilegi, y acudís á una entrevista ab son aymador, ja que aquest, vers l'antiga carretera de Sant Roch, mes enllá de Morató solía esperarla.

Ella creya trobar en dit lloch al jove que li doná paraula de casament, encara que sens volerne parlar á sos pares, perquè deya, que tardaria mes d'un any á tenir las cosas arregladas. *Malaltia llarga, parenta de la mort*, solen dir la gent, quan hi ha un festeig que dura massa.

Efectivament, trobá al jove, mes no tot sol com esperava, sinó acompanyat d'altres que anavan sortint de la gredera dels Desamparats, fent gestos y senyas que li causaren esgarrifansas.

En aquell instant negras nuvoladas se posaren devant la lluna, y un resplandor feréstech com llampech horrible, la dexá enlluernada, sentintse en las fondaladas de Santa Magdalena los brabols del tró retrunyint per la rodalia.

Un negre malcarat, deturava un briós corcer, que ab sas patadas feya traure raigs de foch á las pedras.

La noya ja esferehida, sorpresa per l'espectacle, preguntá al seu promés, per quin motiu se trobava allá tanta gent desconeguda y misteriosa, dibentli al mateix temps, que ella sols hi anava per parlar d'algunes dificultats, que precedían al honrat y cristiá matrimoni que entre 'ls dos se projectava.

Al sentir exas paraulas exclataren en riallas satánicas, que la dexaren sens ánim, perdent lo mon de veure. No l'espantes exclamá 'l que 's titolava son aymador y pegant branzida, pujá al corcer, mentres dos d'altres, agarrantla la puja á la falda del seu promés, que la extrenyia fortament pretinguent profanar sa cara ab sos llavis impurs y espumosos.

La noya esmaperduda, encara tingué valor pera invocar la Verge dels Desamparats, mes en lo moment de cridarla, lo cavall doná tal sotragada y feu tal espatech que retrunyí la terra. Llavors lo cavaller ventá esperonada á la cavalgadura que espurnejant foch pe 'ls quatre peus, corria escapada, furiosa, vora del Fluviá avall, vers la palanca de l'Aruga.

La donzella esglayada, feya 'l darrer esforç provant d'escaparse de las garras del Dimoni, mes al sentir altra volta profanar son front per la boca asquerosa del titolat amant, invocá ab tot lo cor per segona vegada á la Verge dels Desamparats.

Llavors d'improvís serpentejá un llampech horrendo, exclatá un tró formidable y un llamp del Cel, creuant l'espai, tirá per terra al cavall y cavaller, llançantlos al mitj de la gorga.

Des de aquella vesprada espantosa la bassa feréstega del Fluviá s'anomená la gorga dels dimonis.

Ella desmayada, mitj morta, en esta banda de riu, fou recullida l'endemá per bonas personas que la transportaren á sa casa.

Impossible fou durant llarga temporada parar enginys de pesca en dita gorga, porque 'ls que ho intentavan veyan passar pe 'l abim sombras extranyas, ohían miols de gats, xisclets esglayadors, alarits selvatjes, fressa de cavalls rossegant algun objecte, la consternació pública fou tal, que 'ls frares d'Olot en professó anaren á benehir las ayguas.

Ara en lo mateix lloch hont la noya implorá per primera volta l'ajuda del cel, s'hi troba la hermosa capella dedicada á la Verge dels Desamparats.

De L'Olot.

JOSEPH BERGA.

Com t' anyoro, gentil patria estimada
tant temps de tú allunyat!
Anyoro 'ls bells encants de ta vesprada
quan s' ajoca al brancatge l' aucellada
boy refilant cançons de comiat.

Anyoro 'ls ulls puríssims de la hermosa
que 'm va robar lo cor,
anyoro 'ls somnis de color de rosa
quan dormia groixat per la festosa
aura enbaumada, bategant d' amor.

Anyoro aquells poétichs hermitatges
bastits prop del cel blau,
anyoro 'ls bulliciosos romiatges
per sota l' ombra dels frescals boscatges
del joliu y poétich Viladrau.

D' anyorança ja 'm moro, patria mia,
malalt de tants recorts;
¡que ditxós y esplendent será aquell dia
que al estendre mas alas, faça via
al cor de tas montanyas, niu d' amors!

JAUME NOVELLAS DE MOLINS.

Madrid, abril de 1893.

MOVIMENT REGIONALISTA

Lo dilluns y dimars passats alguns delegats de la Assamblea de Reus, anaren á Tarragona per admirar las bellesas y grandiositat de las runas que encara se conservan de la ciutat que fou en altre temps estatge d' istiu dels emperadors romans y la mes gran després de Roma.

Gracias á la amabilitat dels tarragonins que 'ls acompanyaren, pogueren admirar l' estil y sumptuositat de la Catedral, la riquesa de sos tapissos y draps brodats, provinens en sa major part de Poblet, las murallas y sas portas Ciclópeas y romanas, las covas en que tenian tancadas las feras per lo circo romá, la font natural al cim de Tarragona y coneguda de mes temps á Catalunya; son preciós museu á casa la ciutat y altres monuments é inscripcions que arreu brollan per la antiquíssima ciutat.

LA VEU DE CATALUNYA, agraïnt la deferencia de que fou objecte son representant, remercia degudament als Srs. Cascante, Orovio, Boloix, Ruiz, Alegret y Gilbert per sas atencions y molestias en fer agradables las horas que allí passaren los esmentats excursionistas.

L' Assamblea catalanista reunida en la ciutat de Reus acordá unanimament per aclamació dirigir lo següent telegrama als regionalistas de Navarra y en

llur representació á D. Arthur Campión, diputat per Pamplona:

«Assamblea Reus reunida estudiar medís plantejar sistema regionalista Catalunya acorda unanimitat manifestar simpatia Navarra hora que 's tracta arrebatar últim resto autonomia aquexa regió.—President, *Permanyer*.»

Per sa part també la *Lliga de Catalunya* ha dirigit á la Excm. Diputació de Navarra y al diputat don Arthur Campion lo següent telegrama:

«*Lliga de Catalunya* comprenent justa indignació que actualment mou al poble navarro projecte de unificar sa administració pública ab la corumpuda administració espanyola; considerant que aquest projecte es un atentat més contra tractats y lleys que uniren á las nacionalitats espanyolas baix un sol govern: considerant que excita odis y prepara dias funestos pera las regions germanas: moguda per lo secular y fraternal afecte de Catalunya pera la Nació Navarra, unintse al acort de la Assamblea Catalanista reunida aquest any á la ciutat de Reus y composta per gran nombre de representants y naturals de totas las comarcas, poblacions y ciutats de Catalunya, fa seva protesta poble navarro encorantjantlo que resista ab son provat vigor aquesta nova imposició que ha d' empobrirlo, que treballo ab fé pera precipitar en companyia de Catalunya y Galicia l' adveniment del dia de la justicia en que fortament unidas regions germanas han de destruir lo centralisme que las arruina y deshonra.—President, *Alsina*.»

La festa que en obsequi de D. Joan Permanyer President de la «Unió Catalanista», doná la nit del dia 27 de Maig en sa casa de Reus, D. Pau Font de Rubinat, sigué digne de la persona á que 's dedicava.

Lo coro del Centre de lectura que tant be dirigeix lo Sr. Mateu, cantá admirablement cinch pessas essent justament aplaudit per la nombrosa concurrencia que omplia 'l carrer y los grandiosos solons de la casa del Sr. Font. Aquest, sa discreta y amable senyora y sas bonicas y elegants germanas feren los honors de la casa oferint thé, licors y pastas als delegats de la «Unió» y amichs que acudiren á la festa, de la que 'n conservarán bonich recort.

En los bonichs y espayosos jardins de l' Associació Catalanista de Reus, y en obsequi dels delegats de la Unió, tingué lloch á las 10 de la nit del dia 28 del prop-pasat Maig, una solemne vetllada.

Las banderas y escuts catalans al voltant y cada costat de la presidencia en qual fondo estava 'l de la Renaxensa ab lo rótol de Visca Catalunya, grans focos de gas y entre mitj d' infinitat de gotets de color á la Veneciana, omplert tot son recinte de una compacta multitud en la que abundavan elegants y hermosas senyoras y senyoretas, donavan un aspecte enlluher-

nador y simpàtic a la festa que presidí lo Sr. Torroja tenint a sos costats als Srs. Permanyer y Alsina.

Se llegiren treballs literaris dels Srs. Mata, Garriga, Pin y Soler, Agulló, Vilanova, Guimerà y Muntanyola y 's cantaren per lo coro la Aurora, á veus solas y ab música, varias pessas que foren ab justicia aplaudidas, sobre tot *Los nets dels Almogàvers*.

Al sortir de la vetllada, los convidats, se desfeyan en elogis de l'acert y sumptuositat que sapigué donar la Junta de l'Associació á tan lluhida festa.

..

DINAR A REUS LO DIA 29 DE MAIG ÚLTIM, A LAS 3 DE LA TARDE, EN COMMEMORACIÓ DE LA SEGONA ASSAMBLEA CATALANISTA.

Tres grandiosas taulas en los jardins de la Associació catalanista contenían uns 130 comensals. Lo menú, ben imprés á set tintas diferents per lo litógraf senyor Navas, fou variat, la taula servida ab cuberts de plata, y la cuyna excelent á carrech dels senyors Montserrat y Giró, duenyos del gran café restaurant de París, á Reus.

A la hora del espumós, que fou abundantíssim, brindá lo Sr. Torroja, encarregant fé y esperança al jovent, puix ell es qui podrá treure beneficis de lo que predicaren en altre temps junt ab lo pare del senyor President de la Unió; lo Sr. Permanyer donant gracias com á president y particular, á la ciutat de Reus y á las frases que li dirigí lo Sr. Torroja á la memoria de son pare que recordá haver tirat l'acta de diputat sobre la taula del Govern per suposar solsament una benevolensa en contra dels que l'elegiren; los senyors Font de Rubinat, Campmany, Querol y Alsina que aludiren directament al diputat provincial senyor Serra á que expliqués son programa; lo citat Sr. Serra en mitj d'estrepitosos aplausos explicá com sortí diputat y que á pesar d'haverse juntat ab asquerosos partits, se sortí y está net com una patena, que demaná se fessen las sessions en catalá y lo que pensa fer mes endavant, acabant per suplicar un telegrama de companyerisme als regionalistas del Nort; lo senyor Llorens que llegí improvisacions del Sr. Mir; lo Sr. Aulestia que vessá entusiasme y amorá las ideas regionalistas; lo Sr. Vilanova llegint un de sos hermosísimos quadros; lo Sr. Pascual acatant los acorts de la Assamblea; los senyors Bartolí y Fargas llegint poesias dels senyors Serra y Pomar; y finalment després dels senyors Secases, Domenech y Riera y Bertrán alusius al acte se llegí en mitj de aplausos un telegrama de 462 catalanistas de Santiago de Cuba adherintse als de Reus, donantlo per terminat lo Sr. President ab un visca Reus que fou unanimitat contestat.

..

PROTESTA DE LA COLONIA NAVARRA DE MADRID.

Ferits en lo més fondo del cor nos hem sentit al llegir l'injustificat agravi que l'actual ministre d'

Hisenda pretén inferir á nostras lleys, destruhint d'un cop los últims senyals de nostra vida independent. Enlloradas ja las més brillants páginas de la patria historia á impuls de la ignorancia y de la enveja, agonitzant nostre antich y admirable idioma, víctima d'injustificable y forta persecució y combatut sens treva ni descans tot lo que pogués donar propia y particular fesomia á nostre poble, 'ns quedava com á símbol de nostra grandesa passada, com á retall de nostra antiga independència, un resto, petit si, però gloriós de nostras veneradas lleys.

Lo regne de Navarra que en l'any 1512 vegé caure per traydors medis sa manarquia, y en los inoblidables camps de Barbataín segellá l'honor de sas banderas vessant la sanch generosa de cinch mil soldats, s'uní á Espanya sens ésser possible, per ella absorbida, permanéixer á son costat com á *Regne independent en territori, jurisdicció y lleys*, y centenars d'anys transcorregueren des de que tingué lloch aquell pacte solemne, qual estricta observancia 's degué tant á la rectitut dels monarcas espanyols, com al fervorós patriotisme de nostres ascendents que per conservar-lo en sa pura integritat hagueran sacrificat ab gust vidas é hisendas.

Pactada en 1844 la modificació de nostras lleys, sacrificats en obsequi de Espanya los poders legislatiu y judicial, cedida la important renda de las Aduanas y l'producte del estancament del Tabaco, ab quins rendiments podriam cubrir ayrosament totas las atencions de Navarra, encara volgueren nostres pares portar á mes alt grau son sacrifici, acceptant la fortíssima càrrega de las quintas y l'pago anyal d'un milió y cinchcents mil rals en concepte de contribució perpétua é inalterable.

Peró 'ls governs centrals, no satisfets ab aquell procedir *excessivament generós*, de mica en mica tractaren de minvar los pochs drets que l'antich y nobilíssim Regne de Navarra volgué reservar-se, y, faltant á lo estipulat en lo conveni del any 41, introduhiren lo paper sellat pera l'pago de multas, y pera las llicencias de cassa y pesca, y pera l' curs dels documents oficials fora de Navarra; aumentaren després en sis milions y mitj la contribució, establiren lo tribut de las cédulas personals, vengueren boscos comunals, arrebataren als Municipis lo dret de nombrar mestres pera sas escolas, á fi, tal vegada, d'introduhirhi elements hostils á las ideas é interessos de Navarra, y, per últim, se negaren al pago d'importantíssimas cantitats que 's digná adelantárloshi nostra provincia, sens altra rahó, pera cometre tals atentats, que 'l brutal dret de la força.

En aquests y altres agravis semblants fundará potser lo ministre d'Hisenda son dret pera portar á cap los nous contrafurs; y ¿sofrirá Navarra sense enérgica protesta la continua mutilació del pacte establert?

Hora es de tornar per la integritat de nostras lleys, y, ja que may Navarra faltá á sos compromisos, deu reivindicar tots sos drets concultats, sollicitant son

immediat restabliment, ab la enteresa que li dona la justícia de sa causa; y quant es crítica sa situació, sia també enérgica sa defensa.

Los que allunyats de la patria, però no sorts á sas queixas, la veyém corre perill tan imminent, no podém permanéixer silenciosos, y volém unir nostra protesta á las valentas veus de la justícia ferida. Fills amants del desdixat y heróich Regne de Navarra, no 'ns podém resignar á veure sa gloria extingida, y puix la autoritat foral busca inspirar sa conducta en los sentiments del poble que representa, deu recordar aquella frase d'un célebre escriptor, gran enemich nostre: «Los navarros, després de Jesús Sagramentat, lo que más aman en el mundo son sus fueros».

Es indubtable que aquesta idea presidirá y presideix sos actes, y sia qualsevulga nostre pervindre, merexerá l'entusiasta aplauso y la decidida adhesió de quants estiman l'honor de sa patria en més que sa propia vida.—(Seguexen nombrosas firmas).

Del estimat company de Vilafranca, *Las Cuatro Barras*:

«Nostre ilustre compatrici, l'illustríssim y excelentíssim Dr. D. Joseph Morgades, Bisbe de Vich, ha ofert pera 'l Certámen que está organisant el «Centre Catalá» un objecte d'art de plata á la millor monografia sobre Sant Miquel d'Olérdola.

Dintre pochs dias se publicarà 'l cartell de dit Certámen.»

LO REGIONALISME EN LA PREMSA

COSAS ASSENYALADAS

—LA UNIÓN VASCO-NAVARRA. Bilbao, 25 de Maig: *La cuestión del día*. Tracta de la protesta del Ajuntament de Pamplona contra l'article 17 dels pressupòsits.—*El derecho sobre todo*, per S. B. Tracta de l'actitut de las diputacions vascas.—27 de maig: *La cuestión del día*. Relació del moviment de protesta del poble de Navarra contra las amenaces que se li dirigeix pe 'l poder central.—28 de maig: *Un discurso de Campión*. Pronunciat en lo Congrest lo 24 de dit mes.—*La cuestión vascongada*.—30 de maig: *Los fueristas navarros*.

—LA COMARCA LEAL. Vich, 26 de maig: *Verdadero programa regionalista*. Discurs del mantenedor president Excm. Sr. Dr. D. Joseph Morgades y Gili, Bisbe de Vich, en la festa dels Jochs Florals.

—LO TEATRO CATALÁ. Barcelona, 27 de maig: *Lo catalanisme á Vilafranca del Panadés*, per Enrich Messtres y Forés.

—LA DEFENSA. Vilanova y Geltrú, 27 de maig: *Poesías de Domingo Pagés y Genés, Prevere*. Forma part del folletí que publica dit setmanari.

—LO CATALANISTA. Sabadell, 28 de maig: *Discurs del Capoulié En Félix Gras en la festa del quint centenari dels Jochs Florals de Barcelona*.

—LO SOMATENT. Reus, 28 de maig: *La Assamblea Catalanista*. En Joan Joseph Permanyer, per Sebastià Farnés.

—LAS CUATRE BARRAS. Vilafranca del Panadés, 28 de maig: *La Assamblea de Reus*.

—LA RENAIXENSA. Barcelona, 30 de maig: *La força del dret*. Article publicat en *La Unión Vasco-Navarra*.—2 de juny: *Lo Rat-Penat: Societat de Amadors de las Glorias Valencianas*. Jochs Florals de Valencia.—Cartell.

—SETMANARI CATALÁ. Manresa, 1 de juny: *Fragments del discurs que pronunciá D. Lluís Espinalt, en la vetllada que dedicá la Lliga Regional á D. Alfret Brañas*.

NOTAS ARTÍSTICAS

D. Agustí Robert y Suris que conexiam com un devot amantíssim de la pintura y com un aficionat, que ho feya mes bé que no pas molts dels que s'estufan ab lo pompós nom d'artistas, es qui ha exposat aquesta setmana á can Parés, ocupant tota la testera de la sala.

No 's pensen per axó que hi haja un farciment de quadros, no arriban á una dotzena; y per axó dona goig véurels. Sobre un fondo de vellut y ben separats l'un de l'altre es com s'aprecian en son just valor las obras d'art. La impressió se reb aislada y directa, sense que cap vehi perjudique ni afavoresca 'ls altres. Mes no tothom está tan segur de la seva obra que puga ferho axis. Lo Sr. Robert ha estat un tipo sempre refractari á la exhibició y si ha trigat y al ultim s'ha decidit, es perque s'ha ben imposat del alcans de sas forças.

Lo cert es que dit senyor s'ha plantat de cop y volta entre 'l primer rengle dels artistas que cultivan lo retrato y la pintura de género.

Lo retrato, aquesta difícil especialitat ahont tants pinzells s'estrellan, á judicar per las mostres, se veu que será 'l seu fort. Troba la semblansa y la expressió, dibuxa y construeix ab solidesa, y ataca 'l modelat ab una soltura y força extraordinarias. Res de migraments; tot está tractat á grans masses ab lo que las figuras adquirexen gran relleu y molta vida. Un xich mes de pastositat de color farà desaparéixer las pocas duresas que ara s'hi veuen y llavors tindrà guanyada la partida. Aquestas qualitats que dominan en totas sas obras, sobresurten d'un modo principal en lo retrato del propi autor, en lo del Sr. Tasso, en lo d'un tipo popular y en la figura d'una senyora posada d'esquena, quinas robas son además d'una calitat casi palpable.

De tot axó 's desprén l'estudi sério y constant que

ha fet dels grans mestres del retrato, tant nacionals com estrangers, que es la manifestació mes realista de la pintura; per lo que si lo Sr. Robert s'hi encomana de tant en tant nos prometém que arribará lluny.

En altre lloch de la Sala, D. Ramiro Lorenzale exposa un quadro quina factura contrasta ab la dels que acabém de veure: allí tot es pulit y miniat. Representa una de las típicas entradas senyorials que encara 's veuen en lo carrer de Moncada en lo moment en que una partera surt á missa. Per aquesta y altres obras semblants, lo Sr. Lorenzale se va confirmant un restaurador de escenas dels temps passats, á las que dona caràcter ab refinada intenció y bon gust.

Finalment lo Sr. Cusachs exposa una obra que 'ns resulta deficient baix tot concepte.

J. C. y R.

DIETARI DEL PRINCIPAT

Dijous, diada de Corpus, se celebraren en nostra Catedral los festeigs propis de la popular festa ab més esplendidesa que altres anys. La professó fou animadíssima y lluhida, y recorregué lo curs que es de consuetut sense incident digne d'esmentarse. La pluja que caygué á mitjdia no fou de durada, posantse á mitja tarde prou seré pera convidar á una immensa gentada á veure la professó.

Nostre bon amich D. Ferrán de Sagarra y de Siscar, ha publicat un interessant y curiosissim treball sobre *Lo Segell de Sant Bernat Colvó, Bisbe de Vich*. En ell, després de fer un aploamat estudi de la sigilografia primitiva, fa bellas disquisicions històriques sobre dita ciencia en nostra terra, fins arribar al objecte de son treball, que es descriure y donar á conéixer lo segell del venerat prelat vigatà.

Li 'n donám gracias per la deferencia en enviárnos-lo y voldriam que treballs d'aquesta mena tinguessen sengles imitadors.

S'ha publicat lo programa de la festa religiosa patriòtica ab la qual lo Poble del Bruch honrarà enguany lo LXXXV aniversari de la gloriosa jornada del Bruch, la diada del 6 de juny de 1808 y ab ella lo recort dels seus héroes y martyrs de la independència patria.

Si no hi ha cap destorb nou, per Sant Joan, se celebrarà á Igualada la inauguració oficial del ferrocarril central de Catalunya. D'aquí á llavors sembla que s'haurán fet ja las petites reformas que l'enginyer Sr. Camprubí al aprovar las obras ha indicat.

Los mestres d'escola tractan de protestar contra lo descompte que se 'ls fixa en los nous pressupòsits,

perque además del onze per cent ab que se 'ls grava, com tots venen pagant des de l'any 1887 lo tres per cent pera la jubilació del magisteri, lo dos pera 'l Montepió municipal y un per cent, per dret d'habilitació, los resulta lo disset per cent de descompte.

Seria curiós saber que 's hi descomptarán als pobres mestres á quins may pagan. ¿Tindrán que donar diners encara?

¡Quin pays tan deliciós lo nostre!

S'ha disposat per la superioritat que la estació telegràfica de Tarrassa, que fins al present era de servey limitat, sia d'aquí en avant completa ó de servey permanent.

Diumenge al matí se feren las provas d'un líquit que fa incombustible qualsevol materia que 'n sia pintada, en lo Park, davant d'algunas autoritats y bombers.

Aquestas provas donaren bon resultat y sembla que dit líquit podria servir pera pintar unas caretas destinadas al cos de bombers á fi d'evitar á sos individus cremaduras en la cara quan han d'intervenir pera apagar algún incendi.

La junta directiva y presidents de secció del Ateneu Barcelonés, acordá per unanimitat no acceptar la dimissió de president presentada per don Joseph Ixart, y donarli un expressiu y ampli vot de gracias per sos treballs en pro de la corporació.

Per la alcaldia s'ha repartit als jutges de primera instancia d'aquesta ciutat uns carnets pera usar cotxe en los casos en que 'ls hi sia necessari en sas funcions judiciales.

Ha vist la llum pública lo primer quadern de la revista mensual *Pro Patria*, orgue de la Biblioteca Museu-Balaguer, establerta á Vilanova y Geltrú. Està escrit en castellá, catalá, italiá y francés.

Li desitjám prosperitats.

L'Academia de Jurisprudencia y Llegislació de Barcelona, ha publicat lo programa pera 'l concurs de 1893, segons lo qual s'ofereix lo premi de 4,500 pessetas en efectiu al autor de la memoria sobre 'l tema: ¿Quinas reformas deuen introduhirse en la llegislació penal espanyola de conformitat ab los principis de la ciencia, á las necessitats del orde social y á las institucions polítiques del pays?

Los treballs s'han de presentar abans del primer de novembre del present any.